

ERDÉLYI GAZDA

MEGJELENIK

minden pénteken
legalább egy iven
és az egyleti tagoknak
ingyen
küldetik meg.

Nem tagok egész évre 4 ft. félre 2 ftal fizethetnek elő, negyedéves előfizetés el nem fogadtatik.

Pénz- és érték küldemények az

ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ

(Dr. Hintz György, e. pénztárnokhoz)

a lap szellemi részét illető küldemények az

ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ

(Gamauf Vilmos e. titkárhoz)

czimrendők.

AZ

ERDÉLYI

GAZDASÁGI EGYLET

KÖZLÖNYE.

Hirdetési díjszabályzat.

	1-1	1-3	1-6	1-12	1-24	1-52
széri hirdetéskor						
ft	krft	krft	krft	krft	krft	kr
1/16 lap	14	36	70	120	200	360
1/16 "	7	18	35	60	100	180
1/16 "	350	9	1750	30	50	90
1/16 "	175	450	875	15	25	45
1/16 "	90	225	440	750	1250	2250

Nagyobb hirdetéseknel külön kedvezmények. Azonkivül 50 kr. bélyegdíj annyiszor, a hányiszor a hirdetés megjelenik.

A szives megrendelésben világosan kérjük kitenni; mennyi helyet igényel a beküldő mellékelt hirdetése számára.

Hirdetéseket elfogadnak lapunk kiadó hivatala és a r. k. Lyceum nyomda központi irodája (főter gr. Teleki Domokos-ház.) Mellékletek 5 o. é. ftba számítatnak.

Lapfelügyelő bizottság: Paget János elnök; Berde Áron, b. Huszár Sándor, Kodolányi Antal, Mina János, Nagy Ferencz, Szabó Samu, Szentgyörgyi József.

Értesítés.

Az erdélyi gazdasági egylet alapító és részvényes tagjai ezennel tiszteletteljesen értesítették, hogy hátralék- és folyó évi alapítványi kamat- illetőleg részvénydíjaik befizetése céljából az egylet pénztári hivatala által az utánvételi jegyek folyó hó 26-án kiküldetnek. Felhívjuk ennél fogva egyletünk t. tagjai, hogy a híveik szülő utánvételi lapokat pontosan kiváltva s az utánvételi lapon levő szelvényt mint leglengenes nyugtát addig is megtartani sziveskedjenek, míg a pénz beérkezése után, postafordítással, a rendes pénztárkönyvi nyugta kezükhez juttathatnak.

Kelt az erdélyi gazdasági egylet igazgató elnökségének Kolozsvárt 1874. szeptemberhó 16-án tartott üléséből.

Báró Huszár Sándor
egyleti alelnök.

Gamauf Vilmos
egyleti titkár.

Értesítés

a III. gazd. vándorgyűlés érdekében.

Az erdélyi gazdák III. vándorgyűlése T. intéző bizottságának szives felhatalmazása folytán, van szerencsém közhírré tenni, miszerint mindazon egyének elszállásolásáról, kik a dévai vándorgyűlésen mint tagok résztvenni óhajtanak és ezen szándékukat legkésőbb f. évi szeptemberhó 30-áig a vándorgyűlés intéző bizottságának vagy az alább megnevezett pénztárnoknak bejelentik — a lehetőségig gondoskodva leend.

Tagsági igazolványt 2 ft. beküldése mellett Déván bizottsági pénztárnok Kenderessy Farkas urnál válthatni.

Kolozsvárt, 1874. szeptemberhó 16-án.

Gamauf Vilmos,
egyleti titkár.

A szőlő megpusztulása Erdélyben.

Évek jönnek évek után és az erdélyi szőlész egén egyre vészes fellegek üzik egymást, sehogy sem jön meg az untig hosszú horu után a vidám tartós derű. Hasonlóan a lassan üdülő beteghez, ki hosszú kínos szenvedés után, egy másik még vészesebb kórnak esik martalékul, az egyik csapás búját és kárát ki sem heverte a szőlész, és már a második harmadik, nem is tudja hányadik csapás nyomban kíséri.

Az 1870/71-iki évek után, melyek silány érték-telen szükös termésükkel az elszomorodott gazdának szivét és száját egyformán elkészerítették, lapos erszényét még laposabbra nyomkodták; jött az 18^{71/72}-iki kegyetlen tél, gyümölcs és szőlő ültetvényekben csak évek után helyre hozható rombolást és pusztulást hagyván maga után.

És már 1874-ben — legjobb remények álmaiba ringatva magunkat, mily szomorú valóra ébreszte a tavasz! A természet megújulásával minden új életre ébredve indult örvendetes fejlődésnek, csak a szőlő maradt soká mozdulatlan, mint egy élettelen tetszhalott, melyről a szőlészek orvosi consiliuma napokig bizonytalanságban volt, ha valjon végleg kimult, vagy csak látszólagos halottal áll-e szemközt?

Leverő, elcsüggesztő látványt nyújtott a szőlő első tavaszi munkája a kikötözés és nyitás; részünkről hasonló esetre alig emlékszünk. Elfásult, elátalkodott gonosztevők, a világtól elfordult meghasonlott kedélyüeknél tapasztaljuk, hogy a legfájóbb legérzékenyebben ható anyagi vagy lelki megsebzésekre is el tudják fojtani könnyeiket. Hány mély és metsző sebet ejt a nyitás műtete tőkén, vesszön és karikán, melyre máskor megerednek könnyei, s a tőkét és környékét csak nem megfűrösztí vizével; és az idén eltűrte a kaczor élének minden vágását alant és fent egy árva könny kiejtése nélkül. Világos jele volt annak, hogy életműködése meg van bénítva, s mint sok beteg, kétes kimenetelű vérhiányban szenved.

Szőlész orvosok kész praescriptiókkal kínálnak a szőlő nedvfolyása ellen. Tartásuk maguknak! A gazdag nedvfolyás erőnek, egészségnek és jó termésnek, a nedvtelenség elsatnyulásnak, betegségeknek vagy a közeli halálnak csalhatatlan jele.

Minél bővebben ontja tavasszal könnyeit a szőlő, annál nagyobb öröm várakozik gazdájára.

De ha spanyol préssel se lehet belőle könnyet

facsarni, a gazda szeme és szive fog könnyek forrásává válni.

És így történt ez az idén; az első szemlére alapított jóslatunk, mely szerint a szőlő beteg, és vagy csekély vagy épen semmi termés nem lesz, be is teljessédt, és naponta nagyobb mérvben valósul; valóban a szőlő nagyon is meg van pusztulva.

Késtünk a szomorú jelentéssel — nem csak azért, mert a rossz hír mindig elég korán érkezik, de késünk leginkább azon okból, mert bevégzett tényeket akartunk felmutatni, s magunknak elegendő időt venni, megfejtésére annak a különös jelenségnek, miért, hogy a lehető legrendesebb eljárás, rendes körülmények befolyása alatt, az időjárás kicsapongásai ellenére, a szőlőre ez a crisis, a gazdára ez a szomorú eset, hogy egy sőt két évre, szőlő ipara meddővé gyümölcsstellenné lett, bekövetkezett.

Mielőtt egyéni s közös vizsgálatok alapján megállapított diagnosist mutatnánk fel, és rámutatnánk a bekövetkezett baj, az el nem disputálható pusztulás — nézetünk szerint — valódi okára, constatálnunk kell az előttünk álló tényeket, mint a melyekből levonható a bekövetkezett eredmény.

1. Különbség nélkül jó vagy rossz expositióra, a termelt fajok minőségére, nincs talán egyetlen ültetvény is, a mely a csapást meg ne érezte volna. A különbség a százalékokban mutatkozik. Megmaradt vagy elveszett — hisz egyre megy ki — 1-től 8 százalék; de közép számitással egyre másra csak is 4 százalék mondható egészséges ép maradványnak, a többi sarokra szorult, s ebből ismét sok teljesen meddő minden életjel nélkül.

2. Mentől jobb az expositió annál több, mentől rosszabb annál kevesebb a kár. Délnek, vagy délletnek fekvő legjobb minőségű termést adó szőlők s mondhatom szőlőhegyek, bizonyos magasságon felül mind vakon hagyták tőkéiket. A parcellák alsó felén, laposokban vagy északos oldalokon csekély a kár, sőt mondhatni, a kárt a termés bősége s a gerezdek ritka szépségű fejlettsége kiegyenlíti.

3. Az öreg, sőt középkorba sorozható szőlők leginkább meg pusztultak, 4—6 éves új plantatiók sem maradtak érintetlenül, de a többihez képest csekély vagy fel sem vehető kárral.

4. Jól mivelt és rosszul mivelt szőlők is mutatnak fel némi különbséget. Bizonyos, hogy a rossz miveltésre salyosabban nehezkedett a csapás, mennyiben

a vakság mellett még a serdülő generáció reményétől, a sarjhajtástól is megfosztotta, a midőn a jó mivélésben részesülő parcellák gazdag és erőteljes sarjakat vetettek.

5. A romboló ok okozatát tekintve nem tehetünk különbséget honi és külföldi fajok közt. Nagy mérvű csapás mint a halál nem válogatós, és a vakság csapása jónak és rosznak, nemesnek és silánynak egyenlően méretett ki; a szőlő táblák alsó felére rendezett traminer és ruländerek, nem magokért, hanem mert alatt feküdtek, lettek a pusztulástól megkímélve. Alant a honi fajok is keveset szenvedtek.

Sommázva a tényeket, előttünk legalább világos, hogy 1874-be az erdélyi területen mennyiségileg szegényes szüret várható, közepes termésnek talán egy negyede; minőségileg legyen szabad jobb reményeket táplálnunk másoknál, bár a jövő még isten kezében van, melyről a fátyolt csak a jelen ősze lebbenti föl.

Kisértsük meg a sajnálatos tényállás szerző okára is a mint azt beható kutatás után felfedezni véljük, rámutatni, s végre egy gyakorlati horderővel bíró nézetnek is, menyibe máskor is előjöhethető esetben gyógy- vagy óvszerű szolgálhatna, kifejezést adni.

Az 1871-ki tél friss emléke óvatossá tette a szőlészt, és mindkét év következő őszen sietett a fedéssel. Jelesen 1873-ban a fedés a maga rendes idején és legjobb móddal történt meg. Tapasztalt gazdák a sekély és mély fedés lehető következményeit sem hagyták figyelmen kívül. A szőlő megpusztult, dacára a leghelyesebb fedési eljárásnak, a megpusztulás oka tehát nem kereshető az elhibázott fedésben.

Néhány napot kivéve szelidebb lanyhább tél nem volt Erdélyben mint a közelebbi. A finomabb szövetű szilva és körte után, szokott a kajszin és őszi barack elfagyni, mindeniknél későbbre, nagyobb hideg hatása alatt a szőlő még földtakarója alatt is. A legkényesebb gyümölcsfajokból egy, de csak egy sem esett áldozatul, sőt meg sem sérült a hideg miatt, és ime csak a fokozottabb hideg alatt szenvedő szőlő pusztult meg. Nézetünk szerint a fagy egy magára aligha megbántotta volna.

Nem is termővesszője romlott meg, mert az ép és egészséges volt, minek bizonyossága azon körülmény, hogy a tavaszi metszésű vessző, gyökerezésre elültetve, szépen megeredt; nemis a múlt évi tulterhelt termés, mely rendszeren csak a következő évi termés táperezének egy részét emésztvén fel, mint egy anti-

cipálja a jövő kiadás bizonyos összegét vagy kamatait; közepes de nagyonis közepes termést hozott pedig 1873, sőt nem hibázunk, ha közepesen is alól állónak nyilváníjuk.

Hol rejlik tehát a valódi ok? melyből a jelen állapot valószínűséggel kimagyarázható volna.

Nem csak magam nevében, sok szőlésztársammal együtt tartott észleletek és megállapodások után kísértem meg a feleletet.

1872. augusztus elejétől fogva a folyó év május haváig folytonos szárazság uralkodott Erdélyben, és nem volt olyan esőzés, mely a szőlőnek néha 4—5 láb mélységre lenyuló gyökérzetét, jelesen szívó gyökereit a szükséges táppal ellátta volna. Egyetlen tartós havazás fedte el 1874 tavaszán vastagabb hóréteggel, melynek vize mélyebbre hatolhatott volna, a szőlő földjét, különböző helyeken 3 lábra tett rigolirozásoknál, ültetéseknel a 3-ik lábnyi réteg már aczél keménységűnek találtatott, melyet csakis tövágóval és megfeszített erővel lehetett feltörni. Az öreg szőlőkben levő gyökér tuskók, és még vékonyabb gyökérszálak anyira kiaszottaknak találtattak, hogy pusztá kézzel szét lehetett őket tördelni. Mi tehát a szőlő megpusztulását első helyen a csaknem két évre terjedő szárazságnak tulajdonítjuk.

Második helyen a fagyot is okozzuk. Okozzuk nem azért, mintha általában a szőlő szervezete által meg nem bírható fokozatra emelkedett volna, hanem mert a tartós szárazság által elcsigázott és erejéből kimerült tőkét oly állapotban találta, melyben még csekélyebb mérvű megtámadásnak sem volt képes ellentállani. Hogy ezen érvelés miért nem alkalmazható a kényesebb gyümölcsfajokra, nem szükséges okadatolni, mert hiszen tudni való, hogy a gyümölcsfa korona gyökerei nem hatnak oly mélyen alá, mint a szőlőé, és a felrétegek szomszja, úgy a hogy, egyszer máskor bár szükségesön nyert némi kielégítést.

A harmadik okot szőlőmivélésünk rendszerének egyik hibás felfogásában véljük feltalálni. Nem helyezünk kellő fontosságot a sarokmivélés alkalmazásába. Míg a szász atyafiak egész táborát ütnek a főtöke körül sarkokból, mi a másik tulságban járunk, inkább a szemnek, mint a haszonnak hódolva, irtó vasat vetünk a sarokra. Iám, a mostani elszomorító szemlék alatt akárhány esetben volt alkalmunk meggyőződni, hogy azon töke, a mely egy két éves sarokkal volt ellátva, ha bár hibából is — az elpusztult, vagy posztulásnak indult öreg töke

mellett vidoron hajt és gazdag fűtökkel kínálkozik. Nem akarunk ez uttal a sarok-nevelés előnyeinek fejtegetésébe bocsátkozni, megérdemli az, hogy külön cikkben vegyük tárgyalás alá, most csak eszme ébersztésül kivántuk azt szaktársaink figyelmébe ajánlani, s egy épen csekély személyünkkel történt eset felemlítésével más időre rezerválni.

Csak a közel multban az erdélyi részek egyik nagy tekintélyű birtokosa világhírűvé vált szőlőjében gyönyörködtünk a classicaillag rendezett és mivelt telep változatos gazdagságában, meglepett, hogy majd minden tőkének egy vendég sarokhajtása volt meghagyva. Bátorságot vettünk magunknak kételyünket fejezni ki ezen rendszer okszerúsége iránt. Hogy tehet okos ember ilyen kérdést? viszonzá a birtokos, a mi más szóval anyit tett: hogyan tehet okosnak tartott ember ilyen oktan kérdést? akkor még magunknak adtunk igazat, és egy diplomaticus mosollyal szakasztottuk végét a vitának. Ma már megszegyenülve sajnálkozunk saját elfogultságunkon és önhittségünken. A sarokkal való gazdálkodás horderejét a karikás szőlőmivelésnél élő példák s tettek által látjuk igazolva. Öreg tőkék meghaltak, vagy évekre terméketlenségre silányodtak, a sarkok foglalták el a halottak helyét a hol léteznek és vidámitják meg termésökkel s vegetatióikkal a gazda szivét.

Tanuság mindezekből:

- a., hogy mint a pap, a szőlész is holtig tauul,
- b., hogy a tapasztalás kimerithetetlen,
- c., hogy mint pénzintézeteknél forgó és tartalék tőke, a szőlőszetben is akép támogatják és egészítik ki egymást tőke és sarok mivelés,
- d., hogy egy megfigyelt tény, halomra dönthet ezrektől századokon átkövetett rendszert, s egy ipárnagnak nemis vélt új lendületet adhat.

Kérve kérjük szőlész társainkat méltóztassanak a karikás miveléssel kapcsolatba hozandó sarokrendszert elmékedésük tárgyává tenni, s becses reflexióikat ezen lapok hasábjain közölni.

Nagy Ferencz.

Gazdasági szemle a bécsi közkiállításon.

(Folytatás.)

II. RÉSZ: ÁLLATTENYÉSZTÉS.

I. szakasz: Elő állatok tenyésztése.

Bár minő szép legyen egy táj, habár elbájolja is annak megnézése a szemlélőt, az hamar érdekét veszíti, sőt

talán még kellemetlen érzést és a borzadály egy bizonyos nemét okozza, ha az minden állati lélettől ment, ha abban élő lény nem látható, s a kitett vidék a benne járónak — mint ama bizonyos szerzetesek, a memento morit, emlegeti folytonosan, és nagyon jól esik, ha egy madár füttye, a harkály kopogása a környék kellemetlen hallgatagságát megzavarja.

De nem csupán kint a szabad természetben hol ez által nevelve ezt élénkíti, hanem különösen ott hol azon üzlet embere működik, ki a természet tevékenységére támasztja munkásságát: a g a z d á n á l annak udvarában — kietlen szegénységre mutat, ha azt tarka élet nem élénkíti, és a hallgatag nyomor felé siet azon mezőgazda, kinél az üzletet éltető staffageot nélkülözzük, hol a mezőgazdaság alapját képező állattenyésztés nem üzetik.

Ha az öt világrészből a mezőgazdasági üzletnek mikénti állását, fejlettséget, előtűntető kiállítások rendezettek, ha a mezőgazdaság minden terményét a néző és okulni, tájékozottságot szerezni óhajtók elé hozattak, nem lehetett mellőzni a mezőgazdasági üzlet legfontosabb egyik ágazatát t. i. az állattenyésztést.

Azt mondtuk fentebb hogy az állat az, mi a gazda udvarát élénkíti, az állattenyésztés vagy tartás hoz életet üzletébe és ez teszi a mezőgazdasági üzletet életképessé. Ott a hol cultura van, ott mind inkább előtérbe lép az állat, ott a hol cultura kezdetét veszi, ott is az állattartás veti meg annak első alapját.

Nem csak emlős állatot szelidített meg az élni tudás könnyebbitésére az ember, nem csak a madár világ tarka seregei teszik népesebbé udvarát, — tovább ment: látván hogy a vizek népe a halak apadnak, ezeket is tenyésztésük körébe vonta és leleményes módon éleszt ott újra hasznot hozó életet, honnét az gondatlanság következtében kipu szult.

A hidegvérű állatoknál sem állapotott meg az örökké fürkésző fáradhatatlan emberi ész, a rovarvilágból is hajtott hasznot hozó kényszere alá állatokat, a méh a selymérek, az egyik az inynek — a másik a fényezésnek termelvén anyagokat.

Sok az, a mit az állattenyésztés felölelt, ezt valamint a mezőgazdaságra való fontosságát hangoztattuk, tehát ezek követelték, hogy ezen üzletág ne csak terményeiben, hanem hogy a termelő egyedek is bemutatassanak és ennek megfelelő rendezettek a különféle időszakai állatkiállítások, melyek hazai viszonyainkhoz mért — jobban mondva azokra vonatkoztatott megismertetése az állattenyésztésnek a bécsi nemzetközi kiállításon való leírásánál az egész munkát oroszán részit képezendi.

Ha egy évvel fiatalabbak lennénk, ha a kiállítás még állana, a modor ezen leírásnál kevésbé lenne bíráló, kevésbé lennénk vonatkozással viszonyainkra, tartózkodóbbak lennénk az ezen sorokban itt ott fölmerülő tanácsok tekintetében és inkább a leíró modor vezérelné tollunkat; ismertetnénk, könnyitenénk a megtekintést. De most, post festum vagyunk és azt hisszük, hogy a követni szándékolt irány azda társaink által nem csak kedveltebb, hanem, mert

saját ítéletüket a miénkkel szembeállíthatják, érdekesebb, és mert talán némi eszmecsere is létesülhet, így hasznosabbá lehet. E néhány bevezető szó után lássuk az időközi tárlatokat nem sor szerint, hanem kezdve azon, mely talán a legnagyobb feltűnést okozta, és úgy érdekes volta mint sikerülte tekintetében az első helyre érdemes.

I. fejezet: A NEMZETKÖZI LÓKIÁLLÍTÁS.

A lókiállítás mint említettük, nem volt az első időközi állatkiállítás, mely a bécsi világtárlat alkalmával tartatott, sőt inkább ez képezte a befejezést, és ennek leírását utoljára kellett volna hagynunk; de mert a ló tekintetük a legnemesebb házi állatnak, mert ez tárgya a fényezésnek, ez szolgál a haza védelmére, azaz a legnagyobb ágyudörgés közepette ezen bátor állat hátán megy a harcra a csatába, ez képesíti őt az ellenség gyors üzésére megsemmisítésére; mert ez neveli a férfias erőt, a lovas sport edzi a testet és erősít, szabadabbá teszi a szellemet, és ott a hol ez virágzik ott erőteljes nép lakik, hol pedig hiányzik, hol a lótenyésztés hanyatlak ott erős önállóságot illetőleg a nép szintén hanyatlásnak indul.

A fentebbiért tesszük a lovat és annak kiállítását az első helyre, de nem egyedül azért képezi a lótenyésztés állapotát mutató kiállítás a kezdetet, nem csak a harc, a vadászat és más sport szükségeli a lovat, van annak még egy sokkal fontosabb köre, melyben nélkülözhetetlen: mi azt a béke áldásos uralgásakor mint hasznot-hozó munkást becsüljük, a ló azon mobil motor, mely által az iparüzleteknél a nyers és felgyártott anyagok helyváltoztatása teljesítetik, a ló szolgáltatja a belterjesebb gazdasági üzletben a géppel való művelések eszközülésére megkívántató mozgó erőt, ezzel végezzük a szükségessé vált teher szállításokat, ezzel tartjuk fenn az apróbb vagyis a főbb vonaloktól való ugynevezett elágazó közlekedést. Ez oka tehát hogy a lókiállítás leírásunk első fejezetét képezi.

A nemzetközi lókiállítás a Kriauban, a nagy kiállítási tér mögötti kies ligetes gyepen tartatott meg, s ha az első időközi állatkiállítások alkalmával a rendező bizottság lehetőleg rendtelenséget iparkodott csinálni, azelőtt ezen bizottság minden lépten nyomon azon törekedett, hogy avatatlanságának a legfényesebb tanujelét adván, ismerethiányát a legvilágosabban bebizonyítsa, ugyezen kiállítás alkalmával hiába kereste a szemlélő a czél-talan berendezést, az állatok hiányos elhelyezését, — annak ez alkalommal nyoma sem volt látható és ennek magyarázata miben keresendő? Abban hogy a végrehajtó vagy mint előbb nevezetük rendező bizottság az egyszer nem fogott

ahhoz, a mihez nem értett, azaz nem rendezett, hanem reá bízta a rendezést derék szakértő hazánkfíára Nádasy tábornok urra és a nemzetközi lókiállítás teljes sikere jórészt ezen kitünő szakértőnek köszönhető. Ezen példát kiállításokat tartó hazai gazdasági egyesületeinknek nagyon ajánlhatjuk, szervezzenek egy bizottságot mely az előzetes teendőket végezi és utat mutat, de a végrehajtással bizzanak meg egy ahhoz értő tagot és látni fogják, hogy a szokottnál nagyobb siker azaz szebb kiállítás rendezhető ugyan olyan költség odafordításával.

A lókiállításnak külön épülete volt mely a fő-részből is két teljesen hasonló — derékszögben elágazó — szárnyból állt. A főrészt nyugotnak volt irányozva, az egyik szárnya a déli a másik pedig az éjszaki oldalt képezte. A kiállítási épület előtt volt lovaglótér csinos akadályokkal ezek mellett nézőhely, míg két oldalon takarmánytartók álltak.

A kiállítási főépület mögött, azzal szemben állt a Jury épülete, a vendéglő, e mögött az állatkóroda, mellette egy csinos tábori patkolda.

A kiállítási épület egészen fából épült volt, szélessége 14 öl és ebben négy sorban és pedig kettő a közepben, kettő a falak mellett voltak a ketrecz és szabad állások, melyeknek válaszfalaihoz úgy voltak a lovak kötve, hogy a néző közönség azokat mindig oldalról szemlélhette.

Az épületben végig azaz a ló állások között, két, körül belül három öl széles járó ut volt a néző közönség részére, bizonyos távolságokra pedig, az oldal kijárásoknál kereszt utak is alkalmaztattak, mi által a közlekedés nagyon meg könnyült.

A kiállított lovak ketreczei valamint állásai téresek, zaboló és alkalmilag szénatartóval ellátottak voltak, az épület oldalain magasan elhelyezett csapda módjára nyíló számos ablakok kellően világították a tért és általok a szükséges légcseré könnyen eszközölhető volt.

A kiállítási épület szárnyrészeinél több Norton-kut volt leverve melyek a kavicstalajon átszivárgott pompás friss tiszta vizet elég bőven szolgáltatták.

A tisztelt olvasó ebből láthatja, hogy a mire szükség volt arra Nádasy tábornok ur gondolt, figyelemmel kísérte a kiállított lovak kényelmét és alkalmas elhelyezését, megnyugvás nélkül ügyelt a rend, tisztaság és csinra és úgy állíttatá — úgy osztá be a lovakat, hogy ez által a szemlélő képesítve lón az oly annyira tanulságos összehasonlításokat könnyen megtehetni.

Ezen — némelyeknek kik a bécsi nemzetközi lókiállítást nem látták, talán kissé hosszadalmasnak tetsző bevezetés után térjünk át a kiállított egyedekre.

(Folyt. következik.)

T Á R S A L G Ó.

Választmányi ülés 1874. sept. 21-én.

150. Az augusztushó 20-án tartott r. k. ülés jegyzőkönyve közreadtatván, — észrevétel nélkül hitelesített.

151. Királyföldi tanfelügyelő 1400 sz. alatt bendorf tanító Dobranu János részére egy db. Hutterkast kér, — a kívánság annak idején teljesített fog.

152. Lukácsy Sándor, mint kiküldött ministeri biztos

16 sz. alatt tudatja, hogy működését megkezdvén, főképen a községi faiskolák czélszerű berendezésére fog sulyt fektetni,— tudomásul szolgál.

153. Torda-aranyosi gazd. egyesület 82 sz. alatt beadja véleményét a gőzekét és országos méhészegyletet illetőleg, — a vándorgyűléshez tétetik át.

154. Ministerium 14906 sz. alatt a tarczali m. kir. vinczellér-képezde programját küldi meg, — az „Erdélyi gazda” hasábjain ismerttetendő.

155. Gróf Béldy Ferencz leírja bálái és méhesi birtokain létező rétöntözését, — a leírás köszönettel fogadtatván, a ministeriumhoz fel fog terjesztetni.

156. Udvarhelyszék közönsége képviselőket nevez ki a vándorgyűlésre, — tudomásul szolgál.

157. Felső-Fehérmegye közönsége képviselőket nevez ki a vándorgyűlésre, — tudomásul szolgál.

158. Hunyadmegye képviselőket nevez ki a vándorgyűlésre, — tudomásul szolgál.

159. Nagy Ferencz mielőtt a „Pomona transsylvania” segélyezhetése felett véleményt adna, az egész munkálatnak alaptervezetét kéri a ministeriumtól betekintés végett kieszközölni, — választmány referens nézetét osztva, az alaptervezet beküldését kérelmezni fogja.

160. Vándorgyűlés intéző bizottsága tudatja, hogy szálásokról lehetőleg gondoskodva leend, — a lapokban közöltetvén — tudomásul szolgál.

161. Ministerium 15514 sz. alatt tudatja, hogy öt végzett jeles állatorvos állomást keres, — a lapban kivonatossan közlendő.

162. A hagenai kiállítás programja, — az „Erdélyi gazda”-ban röviden közöltetvén, — tudomásul szolgál.

163. F. ausztriai gazd. egyesület 1413 sz. alatt megköszöni a vándorgyűlési napirend beküldését, — tudomásul szolgál.

164. A. ausztria gazd. egyesület 853 sz. alatt Gamauf Vilmost kéri fel vándorgyűlési képviselőül, — tudomásul szolgál.

165. Titkári jelentés a köztelki leltározásról, — tudomásul szolgálván, bővebb tanulmányozás végett a kertészeti szakosztálynak kiadatik és egyszersmint elrendeltetik, hogy ily leltározás minden harmadik évben pontosan és lelkiismeretesen teljesíttessék; ellenőrző közegül a kertészeti szakosztály kéri fel.

166. A köztelki csemeték és egyéb termékek ára a következő eladási idényre nézve a következőleg határoztatott meg: — 1 db. almacemete 50 kr. 1 db. körtecemete 60 kr. 1 db. őszi barack 80 kr. 1 db. kajszin barack 50 kr. 1 db. szilva, cseresnye, meggy és amarella 40 kr., minden db. csemete után 2 kr. pakkolás; köszméte, ribiszke, málna tőjének az ára 5 kr. 1 db. oltógaly 5 kr. borszölő sima vessző ezere 5 frt; asztali szőlő sima vessző dbja 2 kr.; borszölő gyökeres vessző ezere 20 frt, asztali szőlő gyökeres vessző dbja 15 kr. Pakkolás aránylag. Megrendeléseket csak a titkári hivatal fogad el és azokat készpénz vagy utánvét mellett expedálja. A megrendelések beérkezésük sorrendje szerint foganatosítatnak: helyben házhoz küldetnek, vidékre a vevő kívánsága szerinti alkalommal szállítatnak el.

167. A vándorgyűlés ideje közeledvén, — a jelen nem levő egyleti elnök Gr. Mikó Imre és egyleti alelnök Tisza László urak fel fognak kéretni, hogy a vándorgyűlésen megjelenni és tisztüket gyakorolni sziveskedjenek. Továbbá tanintézeti igazgató Lakner József ur fel fog kéretni, jelene ki egy érdemes I. éves növendéket, ki a vándorgyűlési alap költségén Dévára fog küldetni s ott a titkári irnokkal egyetemben a gyűlés és tárlat előfordulható ügyeiben sat. segédkezni.

168. Titkár indítványozza, hogy a francia szőlőcsomagolási mód szerint tétessenek kísérletek, — választmány a kísérletek eszközlését nem ellenzi, azonban a legnagyobb takarékoságot óhajtja azoknak foganatosításában.

169. Egyesületi pénztárnok tudatja, hogy a folyó és múlt évi be nem fizetett részvény- és kamatdíjakat szokás szerint postai utánvétellel fogja beszédni, — tudomásul szolgálván az „Erdélyi gazda”-ban közhírré fog tétetni.

170. Egyesületi pénztárnok indítványozza, hogy azon tagok kiknek részvénykötelezettségük lejárt, szállíttassanak fel újból a belépésre, — egyhangulag elfogadtatván, a kellő intézkedések foganatosítására az elnökség felkérte.

Gamauf Vilmos,
egyleti titkár.

Értesítés.

A nmlgu földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. ministerium 15514 sz. alatt kelt magas átiratával tudatta, hogy az ország állattenyésztése érdekében alkalmas és szakavatott állatorvosok kiképzését tűzvén ki czélul, e végből az állatorvóságot elméletileg végzett egyének közül gyakorlati képzetés végett a m. kir. álladalmi ménésintézetekbe két évi folyamra évenként hat egyént ösztöndíj mellett kiküld.

Mintán 1872. óta a jelzett méneseknél alkalmazott állatorvosok közül öt — névszerint Docskal Vilmos, Kiss József, Trombitás Ignác, Paulikowits Rezső és Gyolcs János a kiszabott két évi gyakorlatot jelen hó folytán szabályszerűen bevégezték — f. évi october 1-étől alkalmazást keresnek.

A nmlgu ministerium ezen gyakorlatilag úgy mint elméletileg teljesen képzett állatorvosokat melegen ajánlván — felkérte az erdélyi gazd. egyesület területén létező hatóságok, községek és magánosok, hogy a netán üresedésben levő állatorvosi állomások betöltésénél fenti képzett egyéneket első sorban tekintetbe venni sziveskedjenek. A betöltendő tisztí vagy magán állomások az azokkal egybekötött járandóságok közlése mellett a ministeriumhoz lesznek bejelentendő, hol az említett állatorvosok tartózkodási helye addig, míg végleges alkalmazást nem nyernek, világlatban fog tartatni.

Kolozsvárt, 1874. szeptemberhó 23-án.

Gamauf Vilmos,
egyleti titkár.

EGYVELEG.

* Az erdélyi gazdák dévai vándorgyűlésén mint megbízható forrásból és őszinte örömmel értesülünk, az erdélyi gazdasági egyesület érdemdús elnöke, Gróf Mikó Imre őrnagy, fog elnökölni.

* Érdekes pezsgő kóstolást rendezett f. hó 23-án Baró Bornemisza János az uri kaszinó helyiségeiben. Kóstolásra kerültek: Mehrer és társa erdélyi pezsgője (helyesebben pezsgő-bora = Schaumwein) vegyes szőlőből, ugyanattól riesling pezsgő és végre rosé. Evvel szemben Pethő Imre, kinek gyártmánya a bécsi közkiállításon is méltó figyelmet keltett, egy olcsóbb és egy drágább rosét továbbá első minőségű fehér pezsgő borát állította a küzdőterre. Hogy azonban hazai termékeink értékét annyival biztosabban megítélhessük; arra a híres Jaqueson et fils cégnek néhány (természetesen a legmegbízhatóbb forrásból nyerve) palackja szolgált. Mondanunk sem kell, hogy a francia jóval tulszárnyalta társait; de másrészt örömmel constatálhatjuk, hogy úgy tágabb, mint szűkebb hazánk termékei becsülettel állották meg helyüket, nem szabad felejtenuk, hogy az eredetinek ára 3—4-szerre magasabb a miénkénél, minősége azonban a kóstoltakhoz viszonyítva, korántsem éri el ezen arányt. Azt hisszük, hogy Mehrer és társa jó uton haladnak és mindinkább le fogják győzni azon előítéletet, mely csak a francia etiketnek nyújtja a pálmát, ha mindjárt szodaporos „honi“ kutyvadékon brilliroz is.

* Felhívás a Pomologia kedvelőihöz! Az erdélyi gazdasági egyesület kertészeti szakosztálya f. hó 27-én azaz

H i r d e t é s e k.

Felhívás a t. gazdaközönséghez.

Alólirott elhatározván, hogy a jövő tavasszal kolozsvári magkereskedését lényegesen megnagyítja: tisztelettel felhívást intéz mindazont. cz. gazdákhöz, kiknek netalán eladásra szánt gazdasági magvaik volnának (kis vagy nagy mennyiségben) hogy e tárgyban velem érintkezni sziveskedjenek, ki kész vagyok azokat méltányos feltételek mellett akár készpénzért, akár pedig bizományban átvenni. Tájékoztásul meg kell említenem, hogy csupán gazdasági magvakat értek mint pl. lencse, borsó, mák, paszuly, törökbuza, bükköny, kanadai zab, luczerna, kendermag, lenmag, repce, gomborka, vagy pedig valami szép és nevezetes magnak való buza vagy rozs, sat. ide nem sorolván a vetemény és virágmagvakat, melyeket közvetlen Erfurtból Platz Károly és fia, porosz kir. udvari mag szállítótól szoktam hoztatni.

Tisztelettel

Csiky Imre,
fűszer és magkereskedő
Kolozsvártt.

(26)

(1—3)

Vasárnap délután 4 órakor gyümölcsizelési összejövetelt tart, melyre az említett szakosztály és egyesület tagjai, valamint általában a Pomologia barátjai tiszteletteljesen meghivatnak. A gyümölcsizelési összejövetelek jegyzőkönyvei időről időre az egyesület hivatalos közlönyében közzétételnek.

* A keszthelyi m. kir. tanintézet új tantervét közli a „Budapesti közlöny“ 216 száma, mely szerint a tanfolyam az eddigi két évestől eltérőleg, ezentúl három évre terjed. Az első év folyamában a tanulók kiválólag gyakorlatilag foglalkoztatnak a különböző kézfogások elsajátítása végett; e mellett azonban az idő kellő kihasználása céljából néhány előkészítő tantárgy is adatik elő. A második és harmadik tanévben a szaktantárgyak foglalják el a legtöbb időt, ezekkel párhuzamosan mindazáltal a gyakorlat is kellő méltánylatban részesül, felvételnek rendes és rendkívüli hallgatók. Az iskolai év octoberhó 1-én, az idén kivételesen 15-én nyílik meg.

* Az erdélyi gazdasági egyesület köztelkérő kiadható csemeték, szőlő vesszők sat. árjegyzékét lapunk közelebbi számával küldjük szét.

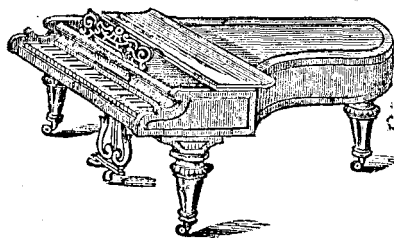
* Gazdasági szemle a bécsi közkiállításon című cikksorozatunknak ma megkezdett II. része: az állattenyésztés, első rendű szaktekintélyünk és n. t. munkatársunk Tormay Béla tollából folyt.

Felelős szerkesztő: **GAMAUF VILMOS.**

Főmunkatárs: **Vörös Sándor.**

ZONGORÁK ÉS PIANINÓK.

Mindennemű zongorák kicseréltetnek.
Játszott zongorák 80—250 forintig

Zongora
nagy raktár

Triska Ferencz

Kijavító
intézet

Kolozsvártt.

→ a távirtdai hivatallal szemben ←

Árjegyzékek bérmentve.

Zongora hangolás bármily távol
vidéken is olcsó áron elvállaltatik.

(21)

(14—26)

Jelzalog-kölcsönöket

a birodalom bármely részében, telekkönyvezett földbirtokra — daczára a jelenlegi zilált pénzvviszonyoknak — 5000 frttól a legmagasabb összegig, a legelőnyösebb módozat mellett törlesztésre gyorsan eszközöl.

A hat. eng. általános

Ipar és kereskedelmi ügynöki iroda

Kolozsvártt, „Ovár, bástya-utca 6. sz. (Ertekezhetni posta útján, vagy személyesen, naponta d. u. 1-től 4-ig.) 89-52

TARTALOM: Értesítés. — Értesítés.

— A szőlő megpusztulása Erdélyben. — Gazdasági szemle a bécsi közkiállításon. (folytatás.) — Társalgó. — Választmányi ülés 1874. sept. 21-én. — Értesítés. — Egyveleg. — Piaczi árak. — Hirdetések.

„VICTORIA“ biztosító társaság Kolozsvártt.

FELHÍVÁS

(3)

(19—26)

takarmány és gabona készletek tüzelni biztosítására.

A naponként ijesztő mérvben előforduló tűzkárok, melyek gyakran egész községeket hamvasztanak el, alkalmat nyújtanak most különösen az aratás idején és multával a t. gazda közönség figyelmét a „Victoriára“ irányozni, mely tűzkár ellen biztosítást nyújt minden nemű: takarmány neműekre, szalmás és szemes gabonákra, ugy fedél alatt mint szabadban, (ez utóbbiaknál a biztosítás érvénye elcséplés után a magra is kiterjed, mihegyt annak hová rakása előre bejelentetett:) továbbá: cséplő gépekre, helyt vagy uton, gazdasági és lak épületekre, marhákra, kint és bent, gyárakra, készletekre, gazdasági eszközökre stb.

A biztosítás érvénye kiterjed ugy a magán a biztosított tárgyon kiütött, mint szomszédtól átharapzott tűz általi károsodásra, végre a villámcsapás által előidézett tüzesetre is. A mentés vagy kihurczolkodás által előidézett károk szintén megtérítetnek.

A díjak a lehető olcsóra szabvák s nagyobb biztosító feleknél külön kedvezmények is nyujtatnak.

Az előforduló károk köztudomás szerint azonnal rendeztetnek és fizettetnek.

A „Victoria“ évek óta Erdélyben a legtöbb kárt fizeti s ily czímen már eddig is több mint

Négy millió

forintot juttatott vissza a közönség kezébe.

A szükséges nyomtatványok, feltételek, díjazások stb. betekintheők a vidéki ügynökségeknél, ugy helyben a központon is.

Kolozsvártt, 1874 nyarán.

A „Victoria“ biztosító társaság vezérügynöksége.

Piaczi árak.

A kolozsvári kereskedelmi s iparkamara hivatalos adatai nyomán.

A heti vásár		Egy osztrák mérő — 2 nagy véka					Egy mázsa		Egy	1 font
helye	napja	tiszta buza	elegy buza	rozs	zah	török- buza	széna	szalma	bécsi öl tüzifa	marha hus
ára krajczárookban										
Kolozsvár	sept. 24	500—520	300—310	280—300	120—140	400—410	130—140	70—85	1100	20
Nagy-Várad	sept. 7	420—500	350—400	280—340	140—170	—	130	80	800	24
Maros-Vásárhely	sept. 17	400—470	308—350	280—330	108—134	—	200—210	80—100	1060	16
Károly-Fehérvár	sept. 19	415—425	315—325	310—320	130—145	—	160—170	100—120	1000	20
Nagy-Szeben	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Brassó	julius. 31	451—554	414	293—313	161—168	367	—	—	—	20
Besztercze	sept. 15	500—540	480	390	150	—	120—160	95—150	600	14
Nagy-Enyed	sept. 17	450—475	375—400	300—338	135—150	—	270—280	40—50	800	20
Szamosujvár	sept. 14	480—550	400—450	310—320	150—160	—	200	50	1200	16
Deés	sept. 15	580—600	420—460	310—320	110—120	—	110—120	50—80	800	14
Torda	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Erdélyi földtehermentesítési kötvény 76 frt — kr. Ezüst árkelet 103.90

Bécsi marhavásár: Felhajtott 3263 darab hizó ökör. A forgalom élénk. Az árak 29—33 frt. közt változtak mázsánként

Nyomatott K. Papp Miklósnál Kolozsvártt